NĂM THỨ MƯỜI MỘT. — SỐ THỨ 1737 MỖI SỐ: 0$02 NGÀY THỨ BA 2 JANVIER 1923

93891 1'trimestre 1923

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

POSTE LEGAL ENREGISTRÉ A 610

	HANOI						
Một tiềm	6$00	6$00	5$50	6$30	6$00	9$00	
Các làng và							
Các công-sở		8.00	8.00	8.00	9.00		
Sáu tháng	3.00	3.00	2.75	3.25	3.00	4.50	
Ba tháng	1.50	1.75	1.50	1.60	1.65	2.25	
Một tháng	0.50	0.60	0.55	0.50	0.60	0.75	

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur: F. H. SCHNEIDER
Directeur: NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef: PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant: NGUYỄN-VĂN-LUẬN

Adresse télégraphique:
TRUNG-BẮC TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 150

ANNONCES

Décomptées à raison de 0$10 la ligne de 45 centimètre de hauteur, sur 5 — 0$05 en terre

Une seule insertion . . . . . 0$50 le cm
Par contrat annuel . . . . . 0$30 le cm
Par centimètre et par insertion. . . . . 0$10 le cm
Réclame dans la 1re page . . . . . 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales . . . 1$50 le cm
On traite à forfait pour les contrats importants.

Muốn cải-lương nông-nghiệp nước ta phải thế nào ?

Nghề nông là một nghề căn-bản ở nước ta; mà chính cái nghề căn-bản của mình đó đến nay cũng thấy thua sút kém người xa; nông-nghiệp của mình quả cần phải cải-lương, điều đó ở nước ta bây giờ ai cũng phải công-nhận như thế; nhưng gọi là cải-lương nông-nghiệp, không phải cứ nói cải-lương suông mà mong nông-nghiệp của xứ mình tự-nhiên chấn-hưng lên được. Muốn cải-lương nông-nghiệp thì một là phải lo làm thế nào tăng tiến được cái năng lực nông-tác của người mình, hai là phải lo làm thế nào tổ-chức thành đoàn-thể của nông-dân mình. Hai cách ấy ở những nước văn-minh tiến-tiện ngày nay đã thực-hành để cải-lương nông-nghiệp mà đều được thành-hiệu rất tốt rồi; xin kể ra sau này để các nhà lưu-tâm về nông-nghiệp xử ta cùng ra tâm nghiên-cứu.

Nông-dân nước ta, cái phương pháp cấy bừa giống tha văn là nhân lực tựu giản, theo cái tập quán tự mấy mươi đời xưa, cũng với cái phương-pháp về khoa-học đời nay chưa từng có tiếp xúc gì cả. Các nước bên Âu-châu từ thế-kỷ thứ mười tám tới nay đã đem cái phương-pháp khoa-học mà ứng-dụng về nông-nghiệp, cho nên cũng cùng một chất đất ấy, cùng một thứ cây ấy mà của người ta cái lượng thu-hoạch và cái phẩm sinh-sản đều hiện-bộ non mình nhiều. Đây xin kể mấy cái phương-pháp thiết-yếu làm cho cái năng-lực nông-tác được tăng tiến hơn lên :

1o Cải lương những đồ dùng về nông-nghiệp. — Nghề gì cũng vậy, muốn cho nghề mình được tinh tiến thì cần phải có đồ dùng thật tiện lợi (công dục thiện kỳ sự tất tiên lợi kỳ khí), đó là một câu chí lý từ xưa đến giờ. những đồ dùng về nông-nghiệp của mình vẫn là những kiểu cũ-kỹ từ đời nào ; những kiểu mới tiện lợi như máy cày, máy cắt, máy đập, máy xay v. v. nông dân mình chưa hề biết đến. Đó là một điều cần phải cải-lương.

2o Chỉnh lý lại những ruộng đất của các nhà nông. — Ruộng đất của các nhà nông, sửa lại thành từng khu to, từng miếng rộng, thì khỏi thành ra linh tinh tán-mạn, lúc canh-tác được nhiều bề phương-tiện, mà bỏ bớt được những đường bờ, những danh-cỏi, diện-tích ruộng đất cũng thêm ra được nhiều, những ruộng đất của các nhà nông ta, mỗi nơi mỗi tí, chia ra từng khu từng miếng nhỏ quá, lúc canh-tác đi lại cực khổ, muốn lợi dụng cơ-khí không được, những đường bờ, những danh-cỏi, diện-tích chiếm khắp nơi, làm ngăn trở cả sự giao-thông, giảm mất cả cái diện tích ruộng đất. Đó là hai điều cần phải cải-lương.

3o Sửa-sang lại những đường sá trong hương-thôn. — Các nơi hương-thôn, mấy nơi là được tiện đường tàu thủy xe hỏa, những nông-sản vật chuyển-vận phần nhiều là đi đường bộ cả ; những đường sá to rộng thì xe ngựa thông hành được thuận tiện, sự chuyển-vận nông-sản vật bớt được lao-phí cực nhiều. những đường-sá trong hương-thôn của ta phần nhiều hẹp nhỏ quá, xe ngựa thông-hành không tiện, những nông-sản vật chuyển-vận toàn bằng sức người đầu đội vai mang, sự chuyển-vận rất là khó khăn, nông-dân bị lao-phí nhiều mà nông-nghiệp thành ra ít lợi. Đó là ba điều cần phải cải-lương.

4. Cải-lương phì-liệu cho ruộng đất.— Theo phương-pháp khoa học, mỗi một chất đất phải dùng một thứ phì-liệu riêng, thì cái chất đất ấy thiếu chất gì mới nhờ phì-liệu bổ khuyết cho được mà sức đất sinh sản mới được tốt. Ruộng đất nước ta chỉ dùng phân-liệu và các chất hủ hoại, bài-kỳ chất đất gì cũng bỏ một thứ phì-liệu đó, có nhiều chỗ không được thích-hợp với chất đất, và thứ phì liệu của mình dùng đó trong có nhiều tạp chất, cái lượng phì-liệu không được mấy chút, nên không được bổ ích cho sự giống tía lắm. Đó là bốn điều cần phải cải lương.

5 Cải lương các giống nông-sản. — Cái sức sinh-sản thuộc về nông-nghiệp, dù về phẩm hay về lượng cũng vậy, tuỳ theo cái giống tốt hay xấu mà hơn kém có khác nhau nhiều. Nông-dân nước ta xưa nay đối với những phương-pháp lựa giống gây giống vốn không lấy làm chú-ý ; tức như lúa là một thứ đại-tiện sản vật của xứ mình, mà hiện nay giống lúa của mình cũng xấu kém giống lúa của các nước. Đó là năm điều cần phải cải-lương.

6 Phòng trừ các tai hại hoàng-trùng. — Trong các thứ tai nạn của nhà nông, thì cái hại hoàng-trùng cũng rất là ghê gớm, mà cứ như các nhà nông-học đời nay lấy thí-nghiệm, thì cái hại ấy không phải không có cách phòng trừ ; hoặc dùng một thứ phì-liệu về hóa-học chất, hoặc gây ra giống sâu khắc khắc với giống hoàng-trùng, ấy đều là những cách phòng trừ cái hại ấy, ở các nước văn-minh đã nhiều nơi dùng có thành-hiệu. Những nông dân ta đối với cái hại ấy chỉ cho là một thứ thiên-tai mà không hề có ai lưu-tâm thí-nghiệm để tìm ra cách gì phòng-trừ cả. Đó là sai điều cần phải cải-lương.

7 Chỉnh đốn việc thủy-lợi.—Nghề nông cần nhất là thủy-lợi; nếu việc thủy-lợi trong xứ không chỉnh-đốn, khi thì úng-khô, khi thì ngập lụt, nghề nông tất chịu lỗ-hại nhiều. Những nông-dân nước ta không mấy năm, không mấy nơi là khỏi cái ách thủy-han, mà việc thủy-lợi chưa được mấy chỗ thật chỉnh-đốn hoàn-toàn. Đó là bảy điều cần phải cải-lương.

Nông-dân nước ta xưa nay chưa từng biết cái nghĩa hiệp-lực công tác là thế nào ; phàm những công việc thuộc về nghề nông, không thấy có ai tổ-chức thành đoàn-thể mà chung cùng lo tính. Các nước bên Âu-châu, thuộc về nghề nông, lập ra biết bao nhiêu là hội này hội khác, chung công chung của, nên những cái lợi lớn cho nghề nông cái gì cũng trù được, mà nghề nông càng ngày càng tinh-tiến, hơn mình nhiều. Những cái nông hội thịnh-hành ở các nước bên Âu-châu nhất là những hội sau này :

1° Hội cộng đồng canh-tác, là trong khi mùa cấy, mùa cày, mùa gặt, các nhà nông làm nhuần công lẫn cho nhau, hoặc góp vốn với nhau cùng đào kinh xây công hay sắm những cơ-khí cần dùng, như thế đỡ bớt được lao-phí mà phát-triển được sự-nghiệp nhiều lắm.

2° Hội cộng đồng cầu-mãi là phàm những đồ ăn, đồ dùng cho đến hột giống, phân bón, các nhà nông chung nhau lại mua cái hẳn tại nơi xuất-sản mà chia nhau ai dùng cái gì thì dùng, như thế so với từng nhà đi mua lẻ vừa được giá rẻ, mà vừa được giá rẻ.

3° Hội cộng đồng phiến-mại là phàm những sản-vật làm ra được, do các nhà nông chung nhau tài-vận đến tập chỗ nào cao giá nhất mà trực-tiếp bán lấy, không chịu để riêng từng nhà bán nằm bán mớ cho những người buôn lũng đoạn mất cái lợi cạnh-tranh, như thế sản-vật của các nhà nông khỏi phải giá rẻ, nghề nông được có lợi nhiều.

4° Hội cộng đồng chế tạo, là phàm những sản vật cần phải chế-tạo như lúa xay thành gạo, hột đậu nấu thành dầu, là chỗ hội thành chế, các quả trái làm thành mứt hoặc đóng hộp, các nhà nông chung vốn với nhau mà tự chế tạo lấy, như thế những nông-sản thành ra được phẩm-chất tự lượng mà nhà nông thu được, hậu-lợi.

5° Hội cộng-đồng tá-thải, là các nhà nông lập thành cái hội; hoặc ai có ruộng đất, có nhà của hay những bất động-sản gì để chung cả lại làm cơ-bản của hội, đứng tên hội mà vay tiền nhà lãi ở các ngân-hàng, rồi trong hội có ai tùng thiếu thì cho vay lại, như thế đỡ cho các nhà nông khi tùng thiếu sẵn có chỗ vay mà lại được nhẹ lãi.

Ấy hai cách cải-lương nông-nghiệp hiện hành ở các nước văn-minh bây giờ như thế, các nhà nông ta nên để ý mà phỏng theo mà có dần dần sửa đổi được nghề nông của mình chút nào chăng ?

P.

ÂU-CHÂU ĐIỆN-TÍN

HAVAS

Paris, ngày 29 Décembre 1922

Hội-đồng Quốc-nghị

Hội đồng Quốc-nghị đã bỏ cái án cấm lưu án tại-trị về năm 1921 định riêng chánh-phủ Pông-phác phải giả tiền tiêu phụ cấp cho nhà ký-sự Jaurès.

Việc nhà Thực-nghiệp ngân-hàng

M. Reynald đệ-đệ-trình Nguyên-lão nghị-viện bản tờ trình về nhà Thực-nghiệp ngân-hàng. Trong bản tờ trình ấy kết luận rằng nên ưng-chuẩn bản dự-án về việc cứu với nhà Thực-nghiệp ngân-hàng. Tiền-bạn coi về các vấn-đề ngoại-vụ cũng ưng-chuẩn bản dự-án ấy rồi.

Paris, ngày 30 Décembre 1922

Ngạch các quan cai-trị

Các quan cai-trị có tên sau này được thăng chức quan cai-trị bậc nhất : MM. Balencie, Delmas, Giran, Tharaud, Bodin, De Galembert, Europe, Laurier.

Cái vấn-đề bồi-thường

Ở Londres có tin rằng chánh-phủ nước Anh bàn về cái vấn-đề bồi-thường như sau này : Giảm số bồi-thường đi độ 40 hay 50 triệu marks or ; nếu Đức không nộp số bồi-thường, thì sẽ trừng phạt nghiêm khắc ; chánh-phủ nước Anh ưng thuận các phương-sách trừng-phạt về đường kinh-tế, nhưng không ưng các phương-sách trừng phạt về đường binh-vụ, và việc lấy các sản vật sinh-tiền làm của bảo chứng, ưng cho nước Đức được triển hoãn trả khoản độ tuổi hay là bốn năm, và cho nước Đức mở một cuộc ngoại-thái.

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 30 Décembre 1922

Tàn đụng nhau

Chiếc tàu ngầm của Pháp tên là *Clorinde* đụng phải cái tàu phòng ngư lôi *Rengel de Lalonjère*, hai cái cùng hai ti nhiệu, nhưng không ai bị hại cả.

Cuộc hội nghị giảng hòa Đông-Âu

Nuôi chiến-binh chủ-nhật tiền-bạn có về cái vấn-đề tiền dân để hội nghị.

Báo *Le Temps* có nói về cái vấn-đề đất Mossoul phải bọ nước Thổ vẫn một mực như cũ.

Việc nước Thổ

Ở Angora có tin đồn rằng dân-sự Thổ-nhĩ-kỳ ở Tây bộ đất Thrace có ba tàng nhiều nhà thân-hào Hồi-hồi bị giết, và dân-sự bị ngược đãi.

Có tin rằng ngày 4 Janvier giáo-hoàng của nước Thổ-nhĩ-kỳ sẽ đi một chiếc thiết giáp hạm của nước Anh đến Mecque.

Hối-giá quốc-trái. — 4% 58 70 ; 5% 1915-1916 76.55, 4 % 1918 63.90, 5% 1920 88.40. — 6% 1920 88.80.

Bordeaux ngày 31 Décembre 1922

Cuộc hội nghị giảng hòa Đông Âu

Các tiền bạn coi về các vấn-đề chuyên môn vẫn làm việc.

Phái-bộ nước Nga có độ trình hội-đồng một bản án-văn nhắc lại việc nước Nga đòi được dự việc nghị-luận tại hội-đồng, chỉ nghị các điều khoản trong tờ hòa ngũ Sèvres và bảy-tỏ cái ý-kiến của nước Nga về cuộc hòa bình ở miền Cận-Đông.

Báo *Le Temps* có nói : Viên đại biểu Hoa-kỳ có độ trình, phụ ban coi về cái vấn-đề các tiền dân một bức, thư về việc đòi một nơi cư-trú cho dân Arménie.

Cái vấn-đề bồi thường

Ở Berlin có tin đồn nói rằng ngày 1er Janvier này, viên thâu-trưởng nước Đức sẽ đệ trình Đồng-minh một cái chương-trình mới về việc bồi-thường. Nghe đâu theo cái chương-trình ấy, thì các nhà tư bản liệt-cường sẽ phải hợp-tác cùng nhau để giúp Nước Đức, thì nước Đức sẽ đem số tài sản trong nước làm cầm, bảo-chứng.

Tài-giá quốc-trái : 5% 59 50 ; 5% 1915-1916 76.80. — 4 % 1918 63.97 ; 5% 1920 88.25. — 6% 1920 88.70.

Bordeaux ngày 1er Janvier 1923

Cuộc hội-nghị của Đồng-minh

M. Bonar Law và phái-bộ nước Anh đã tới Paris.

Cái vấn-đề bồi-thường

Có tin rằng trước đã định họp hội-đồng bồi-thường để xét xem nước Đức có trái các khoản điều ước về việc nộp thau trong năm 1922 hay không thì thọc như lời phái-bộ nước Anh xin lại hoãn lại. Nghe đến việc ấy hoãn lại là có ý muốn cho hai nước Anh và Pháp bàn định về cái vấn-đề bồi thường cho hai bên được hợp ý nhau.

Việc tu-phục nền kinh-tế ở Âu-châu

Tại làm sao mà các nước Âu-châu bây nay phải lao tâm khổ tứ về việc tu phục nền kinh-tế, ấy là bởi một nước mà việc sinh-thực, và việc tiêu-thụ hai bên không cân nhau, thì nước ấy không sao sống được. Theo lẽ thường qua chỉ là một thứ đồng để làm cho sự giao-dịch được tiện lợi. Thực thế, việc thương-mại chẳng qua là đem một thứ hàng này mà đổi lấy một thứ hàng khác, mà vàng bạc chẳng qua cũng là một thứ hàng như thóc, như thao vậy. Một nước thiếu hàng hóa mà có hàng hóa cũng chẳng có hại gì. Cứ như hiện tình thế-giới ngày nay, một nước giàu hay nghèo, là bởi nông-sản hay chế-phẩm nhiều hay ít. Sản-vật trong nước không tiêu-thụ hết thì đem đổi lấy sản-vật khác của các nước ngoài.

Chế-tạo ra sản-vật giá rẻ, cũng không phải là đủ đâu. Nhưng lại còn phải tìm cho có người mua nữa, mà điều ấy là một điều rất quan-hệ. Một nước chế ra sản-vật nhiều quá, không bán được hết, tất là xưởng thợ phải đóng cửa, thợ thuyền không có việc làm. Nước Anh ngày nay đương gặp phải bước ấy, nên phải tìm hết cách để bán hàng. Xem một việc ấy cũng nhiều việc khác, thì biết rằng các nước có liên-lạc mật-thiết với nhau. Những nước thấy thế-giới đương phải buổi quẫn-bách, lại đi tăng thuế nhập-cảng lên cho nặng, mong những bảo hộ riêng kỹ-nghệ bản-quốc, là một điều rất lầm vậy.

Xem như những việc kể trên này, thì biết rằng lại làm sao ngày nay nhiều nước phải cùng khen. Như một bị tô bánh ở nước Áo trước kia bán có năm mươi centimes, mà nay bán tới sáu nghìn đồng tiền couronnes, không phải chỉ vì rằng lòng tin của nhiều-ha đối với giấy bạc nước Áo kém trước mà thôi, nhưng lại là bởi nông của nước Áo xuất-sản không cân với số tiêu-thụ. Nay các nước cho nước Áo vay tiền để tu phục lại nền kinh-tế, tưởng cũng không có lợi gì. Cho rằng các nước cho vay có điều-kiện-duyệt dần dần mặc lòng, không khéo chỉ làm việc không-hoàng lại thêm nặng nề làm mà thôi. Cứ như nước Áo ngày nay, mà muốn bỏ cho cái nỗi khủng hoảng tất phải làm cho các nhà quyền-hành trong nước có để quyền mà liều bớt quan-chức trong các ngạch đi, mà thu xếp cho bọn lao-động lại có gắng làm số như xưa, khiến cho sản-vật trong nước lại được tăng tiến lên, có làm như thế họ may mới gây được thiện-quả. Chứ như cho những nước như nước Áo vay tiền, thì tiền ấy cũng chẳng được bao lâu, chẳng có lẽ cứ cho vay thêm được mãi được.

Vậy một dân-tộc không có tiền-tệ, nhưng xuất sản được đủ vật liệu để tự dùng cho việc ăn mặc, cũng là chế tạo cho bên vật-đem bán cho các nước ngoài, thì tội gì phải có nơi thị dân tộc có nhiều vàng bạc trong khi mà không xuất sản được những sản vật. Chẳng ngay như lúc mới tìm được Mỹ châu, người Tây-ban-nha tới nơi nước được thiếu bạc là vàng, mà chung quy trong nước vẫn nghèo không bằng ai vậy.

Nhưng trong cái lý thuyết mới rằng cái sự sản xuất ra vật liệu và sự giao-dịch bằng tiền tệ ngoài lợi của một nước, hiện ngày nay có chiến-điều hiện mới của các kinh-tế không thể không biết được. Cái điều thứ nhất là sự người mua hàng trong thế-giới ngày nay giảm đi không nhiều bằng lúc trước phải giảm-sinh. Chính nước Áo và nước Nga thì ngày nay không có sản vật mà đổi cho ngoại quốc, nghĩa là không có thể mua hàng của ngoại quốc nữa. Còn như các nước khác thì đông tiêu-thụ hơn trước.

Tiền-tệ chiến nước lại mất giá cho nên hàng hói đem vào bán nước ấy khó bán thêm. Đại khái người Pháp muốn mua nước Áo một món hàng gì Pháp đem ra đổi lấy tiền Áo, cũng thì phải mất độ tám trăm quan mới mua được, giá hàng đã cao quá, tất là ít người dùng đến. Vì giá tiền tệ khi lên khi xuống thất thường, các nhà buôn không dám mua hàng để sẵn.

Những các dân tộc chuyên về nghề công-nhật, về các dân-tộc chuyên về kỹ-nghệ các thứ, cần phải đồng một khác, chỉ không giống nhau cách nào. Các nước chuyên về nghề nông, không giao dịch với ngoại quốc cũng có thể sống được ít nhiều, chứ như những nước chuyên về công nghệ, mà không giao dịch với ngoại quốc, thì không sao sống được. Vì vậy các nước chuyên về công nghệ như nước Anh, lấy phải tìm hết cách để bán các chế phẩm cho các nước và mua các vật liệu ở ngoài vào.

Từ ngày xảy ra cuộc chiến tranh đến giờ, các nước xuất sản hàng hóa không được nhiều, mà hoa vật hàn cũng khó, nên phải dùng nhiều phương sách để tăng sự tiền tài trong nước lên. Cái phương sách thứ nhất là chẳng cần hạn nhiều. Cái phương sách ấy lúc bỏ đầu thì dễ lợi, nhưng về sau thành ra vô ích. Nhưng ngăn nhiều chỉ có chánh phủ nào được lòng tin cậy của công-chúng mới có thể dùng được. Nhưng nếu ngăn nhiều quá ra nhiều quá, mà lại để lại mới hoác lại thì cũng các chánh-phủ cũng đến đau, cũng phải mất lòng tin cậy đi. Cách cưỡng bách ngân phiếu chỉ là một cách tạm thời mà thôi, chứ không có thể dùng lâu được. Một nước phát hành nhiều giấy bạc quá, mà không có tiền tệ bằng kim khí, thì sau thành ra lại phải lấy bằng hóa mà đổi lấy bằng-hóa, chứ giấy bạc không thể dùng mà sản sóc hóa-vật được.

Vậy nói lòm lại một nước muốn được thực là giàu có chỉ có một cách xuất sản, chế tạo cho nhiều vật liệu hóa-vật. Ấy chỉ một cách ấy là cách làm cho nước giàu thịnh mà thôi. Từ ngày việc Âu chiến kết cục đến giờ, nền kinh-tế bên Âu châu rất là điên đảo, hết quốc-lập nỗi hội-đồng này đến hội-đồng khác để mong không tu-phục lại nền kinh-tế, nhưng hãy nay chưa thấy được thiện quả, chẳng qua chỉ bởi sau cuộc chiến tranh kinh-thiên động địa mới rồi, việc sinh thực của Âu-châu còn phải tỉ lệ mới lại được điều hòa như trước vậy.

X.

VĂN UYÊN

Luận Thủy-Kiều

Tài sắc gì em bởi Thúy-Kiều !
Nghĩ thương nhân mỗi nỗi mỗi điều.
Trách chi bạc-mệnh ra nhường ấy,
Nên vướng càng thêm chán nhẽ nhiều.
Nhớ trước cũng là trang quốc sắc,
Cơn sau nào chẳng nhẽn lìa theo ?
Liễu-dương cách-điện đường xa mãi,
Nỡ để ong qua, bướm đợi chờ !

Ngô-Lê Liên-Châu

Tôi vô tình quên mất chưa đăng ký (6+7+8) Quyền sở hữu trí tuệ thuộc về Thư viện Quốc gia Việt Nam

Tỉnh lỹ rất xem cảnh đã mắt.
Tiền-ân mấy chỗm lưng núi kiện,
Hữu-khắm một giải ngòm sông Chán.
Phố phường buôn bán người qué,tỉnh,
Đường lối giao thông khách Á, Âu.
Phong cảnh rồi ra thêm rực rỡ,
Kia ron tàu-bóa chạy trên cầu.

Ngồi tàu ngắm vịnh
(Khi tàm mai-bắn tại Hải-phòng đi Phả-Lạng-thương)

Trót nợ lang-bồng nợ quản công.
Coa tàu xuôi ngược cảnh mênh mông.
Dọc ngang trời đất theo dòng nước
Vùng vẫy giang hồ mặc sức ong.
Sóng gió vẫn bền gan sắt đá,
Ân tình thêm nặng gánh non sông.
Lục-đầu mấy khúc bao lần sóng,
Ước mỏi tay chèo có vững không?

Muốn đi thi « Thừa-phái »

Biết rằng duyên phận có may không?
Nửa muốn đi thi nửa nại ngừng.
Nghĩ bụng vẫn vơ mình lỉ chỉ,
Bấm lượng phi-tần bạc mươi đồng.
Công danh mong kịp người lên bước,
Đến sách hay chiến kẻ có công.
Khoa-hoạn quyết theo đường lối cũ,
Biết rằng duyên phận có may không?

B. G. H. B. S.

Kỹ-nghệ chiếu-ảnh

(Tiếp theo)

Nghề chiếu ảnh là một kỹ-nghệ của khắp thế-giới ngày nay, vì nó là nghề dùng cho con mắt mà mắt lại là cái cơ thể dù ở địa-giới nước nào cũng không thay đổi được.

Một nửa thân thể ngày nay đang chạy qua trong sáu vạn cái nhà chớp ảnh giải rắc khắp trong thế giới khiến cho người ta bật cười vì những chuyện khôi hài, rưng rưng vì những tiểu-thuyết li-kỳ, hồi tưởng lại những sự-tích về lịch sử.

Vậy phàm những tư-tưởng, những tinh thực gì khiến cho người Á-đông hiểu được cũng như người Âu-tây hay người châu Mỹ thì cần phải phổ diễn ở trên cái màn căng bết.

Ấy vì lẽ đó mà kỹ-giả muốn nói đến những sự giao tranh của loài người là cái ái-tình, cái oán-hận, cái tử-vong. Những chuyện tiểu thuyết chớp ảnh thường bao giờ đến khi kết-cục cũng có sự cười xin, tuy mỗi xứ một khác nhau.

Vậy bây giờ các ngài có muốn đặt ra những phiến ảnh (film) để bán cho các nhà chớp ảnh mà lấy lời to không?

Muốn mưu sự lấy thì có ba điều cốt tử là:

1· Một chuyện hay mà khiến cho vạn-quốc đều hiểu được.

2· Một phiến ảnh chụp rất đẹp.

3· Khéo bày cảnh và khéo diễn thành trò.

Làm nghề chiếu ảnh thì chớ nên nghĩ đến nghề bát bội, vì nó là hai nghề khác hẳn nhau. Như vậy thì ta lại phải luyện tập lấy những tay nhà nghề để diễn các vở *cinéma* Người Việt nam chụp thành ảnh để lấm mà lại sẵn cái tích thông-minh thì diễn cinéma rất là tiện lợi mọi đường.

Bởi vậy kỹ-giả rất mong về các nhà có thể lực cùng những nhà có nhiệt tâm với nghề cinéma mà lập ra một trường học luyện tập lấy những tay người mới nước bênh vực nhau. Mấy năm trên tôi có đi chơi trên chùa Đế-Thiên, Đế-Thích trong xứ Cao-mên, (Temples d'Angkor) thì tôi đã bị bọ không cho ở nhà hàng Tây nhưng vậy và cũng có nhiều người bị như tôi nữa chứ là người nước Tây ở mà sinh, cảm không cho người nước khác ở;

Tuổi phải ôm lòng chịu vậy. Tôi trông cậy ở nhà hàng Tây cho đặng ấn, ngủ sạch sẽ. Mà không đặng ở phải bỏ đi nơi khác thì cực bực lắm.

Mấy cậu bồi Bắc-kỳ có bụng tốt tôi khỏi bo-vo nơi xứ la. Tự-nhiên cậu chỉ tôi một cái nhà hàng các chà biện là "Thái-tương. Tô cám ơn cậu, rồi tôi bước ra đi bây bạ, trong bụng người nghĩ bậy xách cái va-li theo.

Đã sẵn gió rồi. Cái đường của cái nhà hàng Tây đó thì chật và xấu-tệ. Tôi lội trong bùn, nhảy qua hòn đá này, lại nhảy qua cục đất kia, có phúc quá, tôi gặp một anh các chệ còn nhỏ tuổi làm nghề phu-ly, coi bộ anh-tuấn bặt nhà phiếc; rồi anh ra đẩy xe tôi cho anh xách cái va-li. Tô liền trao cái ra-li nặng chừng mười hai kí-lô cho anh xách. Tôi nói chỉ anh không hiểu, anh nói chỉ tôi cũng không nghe đặng. Tôi nói với anh rằng: « Thái xương » anh gật cầm và nói nhu vậy: « Hơ, hơ! » Ý tôi trông rằng anh ở, ở đó. Song lỏ chắc anh không hiểu chi cả. Đi một hồi, rồi tôi rẽ sách ta quẹo lại đường phía tay trái. Đi vào một cái đường lớn nhẫn lúc đèn điện đường thắp sáng lóe trong thành-phố. Đã gần bảy giờ. Hai bên đường nhà buôn bán ở khít nhau. Tôi và tên phu-lí đều ngó rén mấy cái bảng nhà buôn bán đặng kiếm cái nhà hàng đó. Đi mãi mà chưa tìm ra. Tôi đã rần trí và mệt quá. Lúc ấy đã tối rồi mà thiên-hạ còn đông rần rộ bỗ bao nhiêu, đang lẽ gì tôi thấy vậy vui mà quên mệt thì mới phải. Tôi biểu tên xách va-li của tôi thì ngừng lại đặng tôi đi vào trong một cái phố kia, tôi biểu nói: « Thái xương ». May quá, có một người khách Quảng-Đông trả lời tiếng An-nam bền tôi phải trở lại cái đường lớn. Rồi anh lại biểu người phu lí Vân nam cũng như tôi vậy. Tôi với anh phu-lí đều nghe lời lắp tức. Nhưng mà kiếm mãi cũng không được. Anh phu-lí lại dắt tôi vào một cái đường ngõ thiên hạ đi chật cũng như đụng nhau. Tôi nói với vài anh đi qua đường rằng: « Thái-tương ». Nhưng bọ không hiểu tôi, mà tôi cũng chẳng hiểu họ. Tôi đã nói xung rồi. Tô thấy một anh Khách đương ngồi viết nơi chỗ bán anh trong phố. Tôi bèn vào ngay anh và ra dấu xin anh cho mượn giấy, viết, rồi anh cho mượn lên. Tôi mới viết cái hiệu nhà hàng ngủ « Thái-tương», anh hiểu rồi, thì anh biểu tên phu-lí của tôi phải trở lại và có dặn đò no một đôi điều chi nữa. Tôi mới nghĩ rằng nay tôi viết đặng chữ Tàu ấy thì tôi lại mang ơn lớn cùng ông Nc-đo man (Nordeman). Vì ông là người thông-thái mà ông làm một cuốn sách diễn hai trăm mười bốn chữ cái gọi là Hô (214 radicaux) để cho người ta học chữ Tàu cho dễ. Khi tôi đặng ba mươi lăm tuổi (35 ans) tôi mới đặng cuốn sách đó mà học chữ Tàu (hay là chữ Nho). Thì tôi nhớ cuốn sách đó mà học đặng ít chữ tàu Nên nay tôi mới viết đặng hai chữ Thái-xương đó. Chớ để đề một lúc mà làm gì nỗi nhau.

— Bẩm cụ lớn, cụ lớn chưa biết tay Côn-bè, xin cụ lớn kíp nên xét con người đó mới được. Cái con người đó cũng tựa bỏ như những ông thiên-lôi, khi chửa ra tay thì mắt trận không khi nào có nom thấy. Đến tác biết tay ông thiên-lôi thì chết!

Phúc-kê mỉm cười mà rằng:

— Ồ! Quốc-vinh ơi! Cái đó thì cũng khí ngon quá Cỏ đâu mà dễ chết thế. Ông thiên-lôi Côn-bè! Chà! chà! Ta hãy đợi ông thiên-lôi đó xem sao.. Ta phải xét ở cái việc làm chớ không ở cái lời nói. Vậy thế nó đã làm những cái gì?

Quốc-vinh trả lời một cách tự nhiên rằng:

— Hắn đã đặt người đào-phá thổ ở Bà-lê này lâu hai cái cọc xử tử!

Phúc-kê ngẫng đầu lên, đỏ bao-quanh mắt ra, rồi kêu lên rằng:

— Anh nói có chắc không?

— Cụ lớn coi đấy thì khắc rõ.

Rồi Quốc-vinh đưa một cái mảnh giấy của viên thư-ký nhà Tại sảnh viết cho Phúc-kê.

Phúc-kê lấm lấm rằng:

— Phải, mà thật đấy, họ đã dựng đoạn-đầu-đài rồi... song thánh-thượng chưa châu-phê mà. Quốc-vinh ơ, thánh thượng không phê-chuẩn đâu.

Quốc-vinh nói:

— Rồi ngu-họ cũng sẽ biết.

— Thế nào?

— Nếu thánh-thượng mà đã phê-chuẩn rồi, thì tối hôm nay những cái cọc xử tử sẽ đem đến nhà Thị-sảnh, để sáng mai thì dựng cho đàn vào đấy.

Phúc-kê bỗng lại reo lên rằng:

— Mà, không không, các anh lầm cả, mà ta đây ta cũng lầm, sáng hôm kia Lý-đôn cón đến thăm ta, ba hôm trước đây, Đơ-mơ-ri còn gửi rượu vang xứ Syraeuse cho ta kia mà.

Quốc-vinh nói:

— Cho có thế nữa thì có ích gì? Bởi vì tôn án họ một bọ, họ kết án vẫng mặt, khi hai thì án đã kết rồi.

— Nhưng mà vậy thế họ bị bắt rồi ư?

— Chẳng thế.

— Nhưng thế họ bị bắt ở đâu, từ bao giờ, mà bắt ra làm sao?

— Lý đốc thì phải bắt từ mờ sáng ngày hôm qua. Đơ-mơ-ri thì bị bắt chiều hôm kia, ngày hai mươi ở nhà nhân-ngãi về, khi bấy giờ họ bị bắt thì cũng chưa ai biết cả, song thôi, hiện thấy Côn-bè cổ mặt nọ ra, rồi xui đem cái việc đó bẻ cáo cho thiên hạ biết. Lúc đó họ đi rao khắp cả các phố trong kinh thành, mà ký thực đề chỉ có cử lớn là chưa biết đó mà thôi, chứ cụ lớn...

Phúc-kê bèn đi lại ở trong buồng cũng ngày lại càng thấy lo đỗ.

Quốc-vinh hỏi:

— Bẩm cụ lớn, ngài định ra thế nào?

Phúc-kê đáp:

— Nếu có phải vậy, thì ta sẽ vào yết kiến Thánh-thượng. Nhưng ta muốn ghé vào nhà Thị-sảnh đã; rồi sau sẽ đến điện Lu-vê. Nếu ân mà ý rồi, thì ta lại tiện!

Quốc-vinh xo vai lại, rồi nói:

— Một nhẽu tin đưa ở! Mỹ thật là cái bệnh dịch-lệ của mọi người trí lớn.

Quốc-vinh!

— Phải, mỹ giết chết người ta, cũng đường như bệnh truyền nhiễm nó giết chết những người tiết khắc mạnh vậy. Nghĩa là chỉ trong chốc lát thôi!

Phúc-kê rằng:

— Ta đi nào! mở cửa ra, Quốc-vinh!

Quốc-vinh nói:

— Ấy, ấy! Bẩm cụ lớn. Có ông thầy dòng Phúc-kê ở ngoài đó.

(Còn nữa)

VIỆC HANOI

Giá bạc. — Kể từ ngày 31 Décembre trước, giá bạc ở kho Nhà nước định là 7 f. 26

Tàu mang thư sang Pháp. — Tàu *Orénoque* mang thư sang Pháp (đường Anh) ở Haiphong sẽ chạy đi Tourane, Qui-nhơn, Ba-ngòi và Saigon ngày 4 Janvier 1923.

Thư từ ở Hanoi sẽ mang xuống Hai. phong ngày 3 Janvier chuyến xe lửa 20 giờ 7 phút,

Tàu « Malle ouse ». — Tàu *Malli-cieuse* đã tới Tourane ngày 30 Décembre và ở đó bốn ngày rồi mới ra Haiphong.

Quan thượng thư chuộc địa đi thanh tra. — Quan Thượng-thư thuộc-địa đi thanh-tra các đảo Saint-Pierre et Miquelon chừng một tháng mới về, trong khi ấy thì quan thượng-thư Rabel sẽ bộ các miền giải thoát sẽ thay ngài.

Quan Thống-sứ đi kinh-lý. — Quan Thống sứ Bắc-kỳ trước có định rằng đầu tháng này thì đi kinh lý trong tỉnh Hà-giang, nhưng nay lại có tin hoãn lại đến hạ-tuần tháng này.

Trong ngạch cai-trị. — Phủ Thống sứ đang dự thảo nghị-định thuyên bổ các quan trong ngạch cai trị ở mấy tỉnh Bắc-kỳ, vì có mấy ngài sắp về qui quốc nghỉ và mấy ngài ở Pháp mới sang hoặc sắp sang, như hai quan cai trị Mathieu và Brosi vừa mới sang thì nay còn tạm bổ tại phủ Thống-sứ, và quan cai trị Eckert nguyên công-sứ Lạng sơn đi dự cuộc Đấu-xảo Marseille thì nay mai cũng sắp sang. Cứ như báo *France Indochine* thì trong ba quan ấy sẽ có một quan bổ đi Đốc-lý Hải-phòng.

PHÒNG KHÁM BỆNH

Phố hàng Điếu nhà hỏa (Rue des Pipes) số nhà 9, ở Hanoi, mới có phòng khám bệnh.

Buổi chiều nào cũng khám từ 2 giờ đến 4 giờ, trừ chủ nhật và ngày lễ.

Phòng nuôi người bệnh mở từ 3 Janvier này. 3502

Bầu công-tử. — Ban báo nhận lại rằng đến ngày thứ hai 15 Janvier hồi 9 giờ sáng tại tòa Đốc-lý sẽ bán công-tử ở khu các công-ty Thổ-trạch trên đường Carnot.

Giải thưởng văn. — Giải thưởng văn của Ngô-thị-Quyên nữ-sĩ đến ngày 31 Décembre vừa rồi là hết hạn, đáng lẽ thì ban quản phải lỗ-chức về việc điểm duyệt ngay, nhưng theo lời Ngô-thị-Quyên nữ-sĩ thì muốn đem văn thi đăng lên trên báo như cuộc thi thơ nước lợt của bản-quán năm trước, để công chúng lâm mà nghe những lời phẩm bình của khách làng văn, rồi sau sẽ bàn đến việc điểm duyệt. Cách đăng báo như thế nào, hơi phiền cho bản quán, vì bản-quán lại phải cắt một viên thư-ký riêng đóng đầu kiểm từng bài một và rọc phách giấu tên, chỉ đánh số thứ tự mà thôi. Dẫu phiền mặc lòng, bản-quán cũng xin chiều ý Ngô-thị-Quyên nữ sĩ mà đăng báo đều, nghĩa là chỉ coi cầu lấy văn hay cho rõ con Âu-tơ-viên hát sau này, chứ không phải một cuộc thử tài mà cần chấm vội. Cái cớ để dài kỳ-hạn trong mấy tháng trời, cũng là ý ấy, xin khách làng văn lượng cho.

Thăng thưởng và đi tắt nguyên-đán Tây. — Các viên chức Tây-Nam có lên sau này được thăng chức và đi tắt nguyên-đán Tây:

Ngạch cai-trị

1 Thăng quan cai-trị hạng nhất

MM. Delbecle, Delmas, Giran, Thérand Bodin de Galembert, Estrope, Lautier.

2· Thăng quan cai-trị hạng nhì

MM. De Testes, Lacombe, Fouque, D'Elloy, Bla, Thiébaud, Sriedt, Huchard

3 Thăng quan cai trị hạng ba

MM. Le Prévost, Monnet, Drouot, Guillemain, Doncel, Dellibes, Fleury, Rivoal.

4 Thăng quan phó cai trị hạng nhất

MM Mantovani, Noisy dit Lavalerie, Brasey, Palau, Roques Krard, Domec, Lagrèze, De Gentile Duquesne, Le Bas Foy, Testes.

5· Thăng quan phó cai-trị hạng ba

MM. Rambaud, Fortune, Pommez, Giacomoni.

Ngạch Y-tế

Thăng thầy thuốc thì sai hạng nhất :

M. Lê văn-An.

Thăng thầy thuốc thì sai hạng nhì :

M. Hoàng-gia-Hội.

Thăng thầy thuốc thì sai hạng ba :

MM. Khương-hữu-Long, Bùi-huy-Định

Thăng thầy thuốc thì sai hạng tư :

MM. Trần-văn-Hượt, Trương-bản-Thu, Trương-thoại Bửu, Trần quang-Qua Trương Xương.

Ngạch Bào-chế

Thăng Bào-chế hạng tư

M. Ng-văn-Tư.

Ngạch Thú-y

Thăng thầy thuốc Thú-y hạng tư

M. Trần-thọ-Huy.

Ngạch Công-chính

Các viên cán sự Công-chính (agents techniques) có lên sau này được thăng chức :

1 Thăng thượng hạng hạng ba

M. Phan-văn-Định.

2 Thăng hạng nhất :

M Trần-trọng-Hòa.

3 Thăng hạng nhì :

MM. Vũ-văn Tích, Ng-văn-Trang.

Hỉ tín. — Bản-quán được tin mừng rằng đến ngày 18 tháng ta này, ông Lê văn-Phúc chủ Đông-kinh ấn-quán sẽ làm lễ thành hôn cho lệnh ái. Bản quán có lời mừng ông Lê-văn-Phúc và cô dâu chú rể.

(Xem trang thứ ba, cột thứ hai).

Xe đạp hiệu « Royal »

MỚI BÁN NHIỀU LẮM

Xe đạp thi

Thương hạng ... cao su

Bài ký từ Huế đến Vân-nam-phủ

của M. Bùi-thanh-Vân soạn

(Tiếp theo)

Tôi đi đến một cái cầu nhà quê (rustique) bằng gỗ, mà có hai ba tấm ván mất. Tôi đi qua khỏi cầu. Tôi tới nhà hàng cơm Tây hiệu là « Hôtel du Commerce ». Nhà hàng này của người Pha-lang-sa dương làm ăn là một mà thôi, chẳng có cái nào nữa. Tôi vào đó một lượt với sáu bảy ông lấy bộ hành xe-lửa như tôi vậy. Một cậu bồi là người Bắc-kỳ đất tôi lại cái nhà kế một bên mà có một tăng lầu. Cậu bồi tôi đứng ngoài hàng ba mà đợi cậu làm giường mùng rồi sẽ hay. Chừng hai chục phút đồng hồ, cậu lại nói với tôi rằng mấy cái buồng bỏi nầy trống mà bây giờ cho mấy ông Tây (Européens) thuê hết cả rồi. Tôi mới nghĩ trong bụng rằng có khi mấy ông Tây đó có dặn trước với phòng cho họ chăng. Nếu quả như vậy, thì người chủ nhà hàng biết chắc rằng còn phòng dư hay không thì hỏi lối mới đến người chủ thấy tôi thì có lẽ nên nói liền cho tôi biết chớ Á, vì vậy nên có câu rằng:

« Các sự sang trọng thì phải để cho mấy ông chủ cả » (A tout Seigneur, tout honneur !).

Xin nghỉ coi tôi buồn rầu biết chừng nào, song le tôi biết rõ rằng ở

— Ta đã biết, nhưng đã hội nghị chưa, hở Quốc-vinh?

— Không những rằng đã hội nghị, mà đã kết án rồi... Thưa cụ lớn.

Phúc-kê thần-thức, và tái người đi không thể giữa được, rồi nói:

— Kết án! Kết án Lý-đôn, Đơ-mơ-ri, phải không?

— Dạ! Bẩm cụ lớn.

— Nhưng án kết thế nào?

— Án kết xử tử.

— Ừa! Quốc-vinh ơi! Anh liệu, cái đó thì không có lẽ.

— Tờ án bảo án ấy đây, Thánh-hoàng chân phê rồi cũng nên, bằng không thì nội nhật ngày hôm nay Thánh-hoàng tất cũng phê chuẩn.

Phúc-kê vội vàng giật lấy tờ giấy, xem xong rồi đưa trả lại Quốc-vinh mà rằng:

— Thánh-hoàng không phê chuẩn đâu.

Quốc-vinh lấy làm lạ rằng:

— Bẩm cụ lớn, Côn-bè là người gan-roột, xin cụ lớn chớ khá cả tin.

Phúc-kê bèn lớn lên rằng:

— Côn-bè, Côn-bè hoài! Xã! Làm sao mà hai ba hôm nay, tác nào cũng thấy cái tiên lấy đầu rào tai thế? Quốc-vinh ơi, lòm quái gì cái việc làm thường ấy. Ước gì Côn-bè nó hiện ngay ra đây, để ta xem sao nào! Nó mà nổi đến lên, thì ta giảm cổ xuống!

buổi cơm trưa, người nhà kêu xuống ăn thời anh ta hay có tánh chơi nghịch, mới lấy hai tấm tranh cắm ở hai tay đứng trên nóc nhà mà nói to lên rằng anh em hãy xem tôi chắp cánh mà bay xuống, nói xong hai

PHỦ-LÝ

Ăn sát. — Phiên án mới rồi, Tòa án đệ nhị cấp Hà-nam, đã kết án tên Thị-Tiếu là mẹ chồng và tên Xếp là chồng mới đứa 15 năm tù, cùng tên

HIỆU BÁN ĐỒ VÀNG BẠC CỦA NGƯỜI VIỆT-NAM

金寶南

BIJOUTERIE – ORFÈVRERIE

Một phụ đi Úc-châu — Báo *Eveil Economique* có đăng về việc một phụ đi Úc-châu, nay bản-báo lược dịch một đoạn như sau này:

« M. Lerçon là một nhà đồn-điền ở Nouvelle-Hébrides hiện đã tới đây

NAM-BAO

Hanoi – 16, Rue de la soie, 16 – Hanoi

CHẾ-TẠO : — Vòng xuyến bạt, nhẫn, giầy đạo đồng hồ, giầy truyền, dầu gầy, dầu 3, tới-bạc, vỷ thuốc lá, hộp thuốc lá, và điếu, v. v... bằng vàng đúng tuổi đóng dấu và toàn bạc nền. Có nhiều thợ khéo để làm hàng nầu của qui khách đặt tới-riFong.

BÁN : — Vàng diệp Vinh thinh-long mặt đá thợ để nâu mãi, ngọc-thạch, giầy đeo thế-nghi, giầy kim-khánh giầy kim tiền, đồng-hồ quả quít về học và về bàn, v. v.

Buôn bán chắc chắn,cốt lấy sự tin cẩn thì yêu. 2.43

Cần người làm việc

Số Chớp-bóng ở phố Toàn-quyền, số 150, đường Quan-thánh, Hanoi, cần một người làm máy điện thợ giỏi và phải biết cả vận máy chiếu-bóng nữa.

Tiền lương sẽ định theo công-việc làm. 3589

Sữa hộp tốt nhất hạng

Bản hiệu mới tìm được một nhà nuôi ở Dac-Phố buôn bán, cẩn thận, có một thứ sữa đóng hộp, còn giữ được nguyên chất sữa tươi.

Thứ sữa nầy ít đường, mà như thế trẻ con lại hợp, vì dùng sữa hộp, mà nhiều chất đường, thì người mua phải thiệt-thòi lắm lắm.

Vả sữa lắm đường, mùi thường đem, người già cũng thêm chán gì.

Mua sữa nên chọn thứ sữa vàng mới, tức là chất crème còn nguyên chất chưa mất, và phải xem giấy bao ngoài hộp có hiệu rõ, sữa của nguyên chất hay không (sont non cerémés). Mọi nơi đều công-nhận vàng crème làm cho sữa đậm và vàng, chất sữa mầu vàng-vàng, ấy là thứ tốt nhất, nên dùng hơn cả

Muốn thử thì rất là dễ, chỉ dùng một hướt khác biệt, vị nó thơm tho, không pha chất gì khác vào. Nguyên sữa đặc lắm, sau khi ăn, vẫn còn hương vị, ai đã dùng nó lại muốn dùng mãi. Muốn mua khỏi nhầm, hãng nhận hộp sữa nào có dấu « *dắt con bò* » in dưới chữ LA FAVORITE.

Bán-hiệu có gửi bán thứ sữa ấy ở hiệu Hock-guime-Seng, 55 phố hàng Bát-cũ, Rue Vieille des Tasses, tại Hanoi, để các ngài lại mua được tiện. Bán-hiệu lại bán nới giá, để chiêu khách.

Kính-cáo

Pharmacie MONTÈS

54, Rue Paul-Bert,

HANOI

Lò thứ hai chưa có tin. Vì lợi đã đem-mưu ám-sát Thị-Trầm là vợ lẽ Xếp, đã có mang được 7, 8 tháng. Bà cho ấy cũng quán làng Xuân-khê, tổng Yên-trạch, phủ Nam-sang. Cớ như tin báo-báo đã đăng trước, thì cái án nầy lắc-phải xảy-rất là ám muội. Quan Sở-tại phải người đến khám, thấy xác Thị-Trầm nằm bên vườn dong, cổ bị một nhát dao thương, lưỡi thì thật ra ngoài, bên lại thoát ra ngoài một cái thai chừng 7, 8 tháng. Khám trong buồng Thị-Trầm thì tịnh không thấy huyết-tích, mà hỏi người nhà thì ai cũng chối, duy có một đứa bé gọi Thị-Tiếu bảng gọi là khai rằng: Mấy hôm trước có thấy tên Xếp mài một con dao.

Sau quan cố hỏi mãi thằng bé, thì nó cung rằng: Nguyên tên Thị-Tiếu trước đã cải-giá nên lại về thì con dâu cũng đem ý khinh nhờn. Thị-Tiếu lấy làm cầm tức lắm. Tối hôm đó nó cùng tên Xếp ngủ ở nhà ngoài, đến canh khuya thì thấy Thị-Tiếu gọi tên Xếp dậy, một lát thì nghe trong buồng Thị-Trầm có tiếng hô-hoán vật lộn cùng tiếng kêu u-ú không ra hơi. Nó thấy thế sợ hãi chạy ra góc cây khế sau vườn, thì thấy Thị-Tiếu cùng tên Xếp khiêng xác Thị-Trầm ra, tên Kính cũng chạy ra khiêng giúp. Trước để thấy bỏ xuống ao sau lại thấy bỏ lên rãnh, sau cùng mới ném vào vườn dong. Tối-thì thấy trật lưỡi ra ngoài, chắc lúc giết có bóp cổ, trong phòng Thị-Trầm không có huyết-tích, chắc chúng nước ỷ để lâu, nên dư bị sẵn đồ đón mất, rồi đem gấu hoặc đem đồ đi chăng. Ấy nhờ có đứa bé khai ra như vậy, nên mới phá được cái án bí mật ấy. Gian ác thay, mấy đứa giết người đó. Tưởng phải tội như thế cũng còn nhẹ cho chúng vậy.

Thảm trạng. — Mới đây người ta thấy chuyến xe-lửa tự Hà-nội về, có một mảnh đầu người còn cả tóc, xương óc chảy choét, còn dính vào bên xe. Chưa biết rõ tự lúc nào, vì chết ở nơi nào?

NINH-BÌNH

Cái nạn ô-tô. — Ngày 12 tháng một là ngày 29 Décembre 1923, cái xe ô-tô ở Thanh-hóa đi ra, cách Ninh-bình độ 6 kilomètres thì đè phải một người đàn bà, ông Tây ngồi xe ấy để người đàn bà chết liền xe ô-tô đem về nhà thương tỉnh Ninh-bình.

Một người đi đường lại cáo

VIỆC KINH-ĐÔ

Cam tàu cam ta. — Ai cũng nói cam tàu ngon ngọt lắm, mỗi khi gần Tết, thời các chủ đem qua bán cùng nơi, giá rất đắt, mỗi cân đến sáu hào là thường, cũng có khi năm bảo chớ chưa khi nào bán 3, 4 hào bao giờ.

Ta-rằng có thứ cam ấy ở tỉnh Nghệ-an (Vinh) có làng Xã-đoài là sản cam ấy nhiều, mà cũng ngon ngọt và gần chẳng khác gì cam tàu.

Có người ở làng ấy nhân vào tỉnh chơi, một hôm đã một miệu kia mua cam, mua hai ba quả xong ngồi bóc ngay ra ăn ở đó, ăn xong lười nói với mấy người anh em bạn cùng đi đem rằng ăn cam cho đỡ nhớ nhà. Người bạn không hiểu, hỏi cam bên Tàu sao lại nói như thế, anh này đáp rằng cam ấy cũng đỡ gì một vị rất cam nhà, nể-ấu đều cho khỏi nhớ nhà. Nói xong rồi cùng nhau đều đi ra.

Chập cánh mà bay xuống đất. — Cách vài hôm nay ở xóm Ngũ tây có người nhà quê đi làm thuê đến lợp nhà cho một người ở trong làng ấy. Lên mái nhà lợp một hồi vừa tay cầm hai tấm tranh gio cao lên rồi thả hai chưn vọt một cái thôm xuống đất, thật là chập cánh mà bay xuống đất thôi để chẳng may tế xuống nặng quá mà phải xuống đất luôn! Ấy cũng bởi dại mà có tính nghiệp nên chết oan mạng, đã cùng phương cứu cấp mà rồi ra cũng phải thiệt mạng, thật đã nên khổ thay.

Trâu cũng bị ma bắt à! — Ta thường có thói tin dị-đoan mà ngờ rằng ở dưới nước có ma, ma ấy có nơi gọi là « ma rà » hoặc « ma da », lại có nơi gọi là « nam » bọ nói rằng những người chết đắm nhà ra ma ấy thường chực người nào có số chết đắm thời bắt phải chết nghiệp ấy, hoặc là người nào có giòng chết đắm cũng bắt chết. Ấy là người chết đắm ra ma thời đã có nghe những lời dị-đoan như thế, còn như thú vật chết mà hóa ra ma thời thật chưa từng có một lời, thế mà nay có, mới thật là lạ!

Số là nhà kia ở làng An-ninh, có nuôi 6 7 con trâu, thường ngày lùa ra ải ở ngoài đồng thời phải lội ngang qua một cái sông, sông ấy bề ngang chừng vài mươi thước tây

Cách vài hôm nay thằng chăn trâu khi lùa trâu về lối ngang qua sông ấy thời có một con trâu trên lưng có đứa chăn nó cỡi, bỗng nhiên chợt vọt bốn chân không lội được, đứa chăn nó lấy roi đánh giục nó lội về nó đã không lội được mà lại chìm lẫn xuống đáy sông, làm cho thằng mục đồng phải lội mà về tìn ở nhà ra đến nơi ấy thời phải lặn xuống nước mới kéo con trâu lên được thời con trâu đã ngay đó!

Con trâu ấy chắc là vì lạnh mà chết hoặc vì con gì ở dưới nước có độc cắn nó, hoặc là nó đau đớn gì mà chết, các lẽ ấy không ai tìm kiếm cho ra, chỉ cứ tin rằng nó bị ma rà kéo chết, rồi liền kéo nó lên đem xẻ thịt đánh tiêu cho là thịt trâu bị ma bắt ăn ngọt lắm. Như thế có nên thô chưa? Nên con trâu có bệnh mà chết hoặc bị con gì có độc cắn nó thời thịt nó phải chôn xuống đất, chớ chẳng nên chôn vào bụng. Các bác tin dị-đoan ở đâu mà cho ăn tham.

VIỆC TRUNG-KỲ

THANH-HÓA

Làm phúc hay là rào hàng. — Có mấy chủ Hoa-kiều mới đến đây được gần hôm nay, thuê một cái nhà ở phố Thanh-thị gần đền Hội-quán của Trung-hoa, để cho thuốc bệnh chữa các bệnh nói là làm phúc.

Cứ từ sáu giờ sáng đến 10 giờ sáng thì phát vé, đã đến từ 10 giờ cho đến 4 giờ chiều, hễ ai có vé đem đến thì cứ lần lượt mà xem bệnh cho thuốc, kẻ thì cho đơn; nghĩa là xem chừng kẻ nào nghèo nàn thì cho thuốc không lấy tiền mà ai coi bộ khá khá thì cho đơn đem tiền lên hiệu mua thuốc về mà uống.

Kể từ 4 giờ chiều trở đi ai muốn mời lại nhà xem mạch, hoặc đến tại đó xin thăm bệnh thì phải mất tiền, nghe đâu xem mạch không cũng phải mất tiền.

Không biết hay dở thế nào, nhưng thấy những kẻ bần cùng tâm đơn tâm đỏ từ tứ rỏ đất rồi chen chúc nhau vào mà xin cho được vé, lâm rầm cả cả phố lên. Rõ thật người mình hay có lính hiếu dị, hễ thấy chi lạ, bất luận hay dở, đều đua nhau mà xin cho được.

Hay dở đâu chẳng biết, song xin xét kỹ kẻo lắm, để gọi là làm phúc mà lại còn lấy tiền, chẳng qua không lấy tiền của những người cùng cực để những người ấy cổ động cho làm giàu, để khi kẻ có của cần đến thì lại bóp mà lấy cho nhiều, thế có

(*Còn trong kỳ sau*)

VIỆC BẮC-KỲ

HÀ-ĐÔNG

Máy nước. — Tỉnh Hà-đông từ khi làm máy nước cũng có nhiều điều tiện lợi cho dân thành-phố, nhưng hiềm một nỗi cả thành-phố Hà-đông bao nhiêu nóc nhà, chỉ có một chỗ máy lấy nước, mà cái máy ấy trong một ngày lại chỉ mở có ba giờ đồng hồ: buổi sáng từ 8 giờ cho đến 9 giờ, buổi chiều từ 3 giờ cho đến 4 giờ mà thôi. Vì thế nên mỗi khi máy nước mở thì chúng tranh nhau, có kẻ vỡ cả thùng mà không được nước. Ước ao việc nầy đến tai quan trên mà trù-liệu thế nào cho máy nước được mở thêm giờ thì cũng là một việc tiện lợi cho dân vậy.

NAM-ĐỊ-H

Xiếc Việt-Nam. — Phường xiếc Việt-Nam đã bắt đầu khai diễn từ tối hôm thứ bảy vừa rồi.

Tối nào người đến xem cũng đông không biết bao nhiêu mà kể. Nhiều người đến chậm không mua được vé lại phải trở về.

Ai đã đi xem rồi cũng tấm-tắc ngợi khen rằng tài rằng khéo chẳng thua gì những phường xiếc của người ngoại quốc vẫn thường đem đến xô ta.

Cirque Việt-Nam. — Có hai người ở Cirque Harmston, đến xin làm trò ở Cirque Việt-Nam.

Họ cam-đoan xin làm ăn công-nhật, — mà thì thế hết tài giỏi, để cho Cirque Việt-Nam xưa nay đã có tiếng lại càng thêm vẻ vang cho bọn Cirque Việt-Nam.

Một người tên là Mohamed Ben Brahin làm nề rất giỏi.

Một người tên là Varhadur Gurkha Baul Mau là tay thổi kèn rất tài.

SÁCH LUẬT MỚI

Quan phó Binh-lương, *A. Dejean de la Batie*, giáo-sư trường Cao-đẳng Đông-Pháp, mới soạn một bộ luật mới sau nầy:

1° QUỐC TẾ CÔNG PHÁP (Droit international public) giá. **8$00**
2° QUỐC TẾ TƯ PHÁP (Droit international privé) giá. **8$00**
3° HÀNG HẢI PHÁP LỆ (Droit maritime) giá. . . . **8$00**
4° THƯƠNG LUẬT HỌC (Droit commercial) giá. . . . **4$00**

Mấy bộ sách luật nầy, bản-quán đã giới thiệu ở số báo ngày 25 Septembre trước.

BÁN TẠI BẢN-QUÁN

6001.00

Xe đạp đi chơi

Thượng hạng. 5751.00

Bán tại : M. WIÉLÉ

55, Rue Maréchal Joffre

(sau Phố cửa Đông Hanoi) 336

ĐỨC-LONG

Số nhà 90, phố Mã-mây Hanoi (Tonkin)

Hiệu tôi có bán đủ các thứ bao, bao gai, bao cói, đay, gai tây, dây đay to, cùng các thứ dầu to, các thứ hạt tâm dầu, các thứ khô dầu để nuôi súc vật bò bón cây, bón ruộng, cùng là đủ các đồ sắt làm xe và cước, xiềng bừa, rìu và các thứ sơn-tập, các thứ danh vân vân.

Xin qui khách chiếu cố cho, hiệu tôi xin tính giá phải chăng không dám ăn lãi nhiều.

ĐỨC-LONG-HIỆU

chủ hiệu.

茂 MAO-SENG 盛

57, Rue Jean-Dupuis Phố Mới), Hanoi

MÁY NÓI SỐ 245

Hiệu tôi mở từ năm 1889, kể được 31 năm chuyên nghề làm các thứ gạch hoa, công, chân-song bằng xi-mo. Được nhiều giấy khen của nhà-nước.

Hàng tốt, giá công họ, vì hiệu tôi muốn mong đông khách.

Qui-khách có dùng, xin mời chiếu cố,

2045 **MẠO-THỊNH** kính cáo.

NHÀ-ĐẸ MỚI

70, Phố Hàng-Đồng, Hanoi

Nhà Đẹ quan Docteur PAUCOT có 40 buồng, sạch sẽ, tĩnh mạc, đèn máy, để dàng như phòng khách Ô-tên, có người hầu hạ nước nôi, giặt-giũ, và phải áo lợi lòng, sữa, chai nước nóng cối, vệ cô tẽ, cổ xiêm.

Sự trông nom lại có hai bà Sages-femmes để lúc cháu rồi là bà Phạm-thị-Lý và bà Ng-thị-Yến ở hẳn trong Nhà-Đẹ hàng Đồng để đỡ đẻ và tiếp đãi các bà, mà tối ngày nào cũng lên thăm bắt mạch khai đơn cũng không lấy tiền. Bà nào muốn tiện mới về đỡ ở nhà cũng được.

Ai bằng huyết, tiêu sản huyết bạch, hiểm hoi, muốn chữa để vào chữa cũng được (nằm riêng). Xin mời lại xem và bởi cách thức.

Mỗi bà một buồng 10 ngày. **8$00**
Mỗi bà một buồng, 10 ngày. **10.00**
Mỗi bà một buồng, 10 ngày. **15.00**
Mỗi bà hai buồng, 10 ngày. **20.00**

Ra vào tự do

2557

TRANH VẼ

Bán buôn — Bán lẻ

Bản-hiệu mới về mà mới in được nhiều thứ tranh thầy-mới mà tranh thuốc thơ-tài mới, rất đẹp mà rất rẻ. Lại có nhận vẽ các kiểu như là kiểu thêu, kiểu dệt, kiểu đen, kiểu giấy tường vân vân.

Lại có nhận bán truyện SONG PHƯỢNG KỲ DUYÊN của ông Nguyễn-đỗ-Mục nữa.

HOÀN-VÂN

Vẽ tranh, bổ kiểu và bổ truyện-thần

55, Phố hàng Bông, Hanoi

CÁC CUỘC ĐI XEM

SĂN-NHIÊN

Cuộc thi hát

Bản-hội định mở một cuộc hát để thi tài các đào kép hát của bản-hội. Thưởng giải như sau nầy : Giải nhất 8 $ — Giải nhì 6 $ — Giải ba 4 $ — Giải tư 2 $ — Giải năm 1 $.

Cách-thức thi thế nào, kỳ báo ngày mai sẽ nói.

Tối thứ ba :

MẠC-ĐÌNH-CHI

Lệ Dung là vợ Mạc-đình-Chi phải tội qui-sứ bắt, Đình-Chi làm chùa, vợ được tái sinh.

Tối thứ tư :

Hai tân

1. LÊ-TRIỀU NGỌC-HÂN
CÔNG CHÚA CÔNG TÂY-SƠN
2 PHẠM-THỊ-THUẦN
TỪ TIẾT SÔNG THÚY-ÁI

Vậy là những sự tích nước Nam, nên bản-rạp diễn lại để hiến các qui-khách.

CINÉMA PALACE

(Nhà chiếu-bóng lớn phố Charner-Hanoi)

Tuần lễ từ thứ tư 27 đến chiều chủ nhật 31 Décembre **1922**

Bu hoạt hình mới năm nó sẽ nhật chớp từ 5 giờ chiều, thứ bảy chớp 5 h. 30

CHƯƠNG-TRÌNH

THỨ TƯ « ÉCLAIR »

Một bản phim mỹ-thuật
về cách soạn cảnh rất tài tình.

SPARTACUS

Một tân cổ sử chia làm một hồi năm đoạn

Nghỉ

TUẦN LỄ NÀY

Hồi riêng chương trình những tối có bán hát 31 Décembre 1922.
Từ thứ hai tới và hồi thứ ba 2 Janvier 1923

Chiếm tinh hai 1er Janvier
có chớp bạn ngày

Diễn lại một bản phim rất thú
LA SULTANE DE L'AMOUR
Có France d'Hélie đóng nai chính.

Ngày nào cũng có nhạc, chỉ trừ tối thứ hai và chiều thứ bảy

LỆ MUA BÁO

Tin chắc rằng đã các ngài được báo hiểu rằng : tiền mua báo thì phải trả trước. Vậy các ngài qui ông nào mua thì gửi tiền cho hễ không có tiền gửi theo giấy mua thì bản-quán không trả lời. Mua báo thì tính từ tấm hoặc mồng một tháng tây trở đi cho gọn.

CAFÉ, RESTAURANT
HÔTEL DES COLONIES

TRUNG-BẮC KHÁCH-SẠN

Chính quán tại phố hàng Trống, số 80 ngay cửa Nhà-Thờ
Phụ quán có vườn hoa rộng rãi, ở số 68 cũng phố ấy.

Đủ các cách tiện-lợi và lịch-sự theo lối ăn ở của người Âu-châu

Bản-sạn thừa tiếp các qui-khách Tây-Âu và Đông-Á cùng một cách bình-đẳng, mà lại để tùy ý cho các ngài, người Nam-Việt hoặc người Trung-hoa, muốn ăn, ở, hoặc uống rượu chỗ biệt-tịch cũng được, và cũng một giá tiền.

Phụ-quán cũng có giấy nói trực tiếp với chính-quán. 2040

phải tá đâu cũng vào đấy mà thành ra có tiếng cho thuốc làm phúc chớ kỳ thực thì có làm phúc đâu nếu thật lòng làm phúc thì cả một nước Trung-hoa há không đủ chỗ làm phúc đâu, mà phải sang tới bên ta mà làm phúc, cho đến nỗi phí tổn biết bao nhiêu về tiền tàu bè, thuê cửa thuê nhà, lại thuê một người để làm thông ngôn cho, hỏi mấy chú

MÙA MƯA

Ở hiệu Quảng-Hưng-Long

Số 79, Phố Hàng Bồ Hanoi

MỚI VỀ

"Nước hoa thượng hạng : Eau de Cologne Montès

Thứ nước hoa này của bản-hiệu chế ra đã lâu, vẫn được tiếng khen là thơm lắm. Các ngài đã dùng đều chịu là hạng qui nhất ! Có nhiều người ở ca không thuốc giá, mua vào khi để các qui-khách cùng biết

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

phúc đa, mà phải sang tới bên ta mà làm phúc, cho đến nỗi phí tốn biết bao nhiêu về tiền tàu bè, thuê cửa thuê nhà, lại thuê một người để làm thông ngôn cho, bởi mấy chú cho thuốc không biết tiếng ta.

THỪA-THIÊN

Cá ông lụy. — Đã gần vài mươi ngày nay, ở trước mặt cửa bể Tư-hiền có một thớt cá ông lụy, mãi đến nay thình lên người ta mới biết thời nay đã tấp vào gần cửa bể ấy, nhưng vì to quá không thể đem vào được nên phải sả thịt lọc lấy xương mà chôn.

Nghe rằng cá ông ấy rất to, có lẽ bằng một chiếc tàu trận, nên hai cốt phải chôn đến một mẫu đất mới đủ. Hiện nay đã bẩm bộ Lễ lãnh tiền quan cấp về mua vải để liệm và làm lễ tống táng và đã coi được ngày 12 tháng 11 vừa rồi thời cất đám.

Lễ cất đám cá ông thời bản quán đã mấy lần tự thuật rõ ràng tưởng cũng không phải kể ra đây làm gì duy có một điều nên nhắc lại rằng ta thường tin rằng mỗi khi cá ông lụy thời trời mưa luôn cho đến khi chôn cất xong trời mới tạnh ráo, vậy hãy xin độc giả ghi nhớ và bản quán cũng xin tục đăng mục khí hậu tỉnh Thừa-thiên để thử xem sau ngày 13 tháng 11 vừa rồi trời sẽ đổi thời tiết ra thế nào, nếu cứ mưa luôn mãi thời chớ nên in trí mà tin nhảm nữa.

NHÀ TẮM VỆ SINH

45, Rue du Lac, Hanoi
(Phố Bờ-hồ, số nhà 45)
2099

Nhà Bán-đồ « TẤM-TẮM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

Ở hiệu Quảng-Hưng-Long
Số 79, Phố Hàng Bồ, Hanoi
MỚI VỀ :
Áo tơi đi mưa
(Pardessus en laine imperméable)
và các thứ
Mũ, Khăn-quàng-cổ
(Foulards en laine)
vân vân... 2078

泰 NAM-THÁI 南
26, Quai Clémenceau, 26
(Tức là phố Bờ-sông, số nhà 26)
HANOI

Hiệu tôi có bán gỗ lim cây, gỗ phiến, gỗ gụ, gỗ tạp và các thứ xẻ sẵn thành-khí, có cả bàn ghế làm sẵn bán và có gạch xây tường. Hàng tốt, giá xin tính phải.

NAM-THAI
2021 Kính-cáo.

THÁI-HÒA
49, [illegible]
(Ở gần nhà báo Trung Bắc)
Truyền-thần, vẽ kiểu nhà xin cả phép họ và tính kiểu nhà (métré) vân vân....

CÁC CHỨNG ĐAU XƯƠNG VÀ THẤP

Những bệnh trên đã kể và các chứng sau này như lở tượt máu ra là bởi tại máu sấu ở. Đàn-bà thì thường có những lúc phải tội và lúc trở về già. Các chứng ấy có bởi vì máu sấu thành ra đặc, có nhiều cặn. Vậy muốn cho máu chảy lưu thông thì nên dùng thứ thuốc :

Dépuratif Richelet

mà các lương-y ở hoàn-cầu đều công-nhận là mạnh, là tốt. Dùng thuốc này thì chẳng bao lâu máu mất cái và các bệnh ngoài da như ghẻ lở các nốt mẩn khác mà bệnh giang-mai phá ra cũng khỏi.

Thuốc này bán ở các hàng lục hợp to.

Lúc về già — Máu đọng

Thứ nước hoa này của bản-hiệu chế ra đã lâu, vẫn được tiếng khen là thơm lắm. Các ngài đã dùng đều chịu là hạng quí nhất! Có nhiều ngài ở xa không biết giá; nay xin khai để các quí-khách cùng biết :

EAU DE COLOGNE MONTES

Chai lớn : 1 litre.	3$55
Chai nhỡ : 1/2 litre.	1.80
Chai nhỏ : 1/8 litre.	0.55

Hàng chai nhỏ [illegible] từng giọt được.

HIỆU BÀO-CHẾ VÀ LỤC-HỢP
CHẾ THUỐC CHO NGƯỜI ĐẠI-PHÁP VÀ NGƯỜI AN-NAM
Ed. MONTÈS
Quan Bào-chế hạng nhất, Hà-nội, phố Paul-Bert, số 84

XE Ô-TÔ

Xe máy êm lắm, chỉ trông thấy chạy mà không nghe tiếng máy chạy.

Xe ô-tô MORS thứ mới chế, chạy 12 Mã-lực.

Thứ xe này là thứ chính của nước Pháp chế ra đã lâu. Làm rất cẩn thận, rất giản-dị. Đi xe này không phải chữa bao giờ. Không phải phiền bực bao giờ.

Có một cái xe ô-tô hiệu MORS thì không bao giờ phải nhờ gì đến những nơi riêng có chuyên-môn nữa.

Quí-khách nào muốn tiện lợi thì nên mua xe ô-tô MORS.

Muốn thử cứ đến hiệu ông ROGER GUIONEAUD ở Hà-nội phố hàng Gió (Boulevard Gia-long) số nhà 30 mà thử.

Cả Đông Pháp chỉ có hiệu ông được nhận bán thứ xe ấy thôi.

CAO RĂNG

萬春牙膏 殺虫牢牙固齒 立即拔毒止痛

Thuốc Cao này thơm tho trong sạch khô giáo, ngậm khỏi đau răng, sâu răng, cam răng; răng lung lay ngậm thì vững lại, bán tại hiệu Vạn-Xuân-Đường, số 211, phố Tiền-an, tỉnh Bắc ninh (Tonkin).

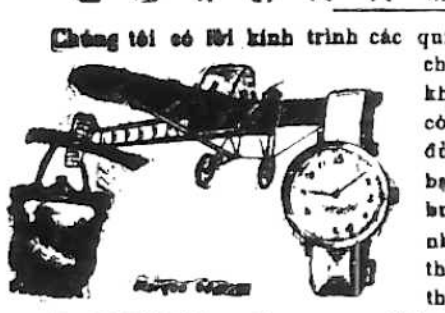
Song liễu mỗi phiến giá. . . 0$20
Đơn liễu mỗi phiến giá. . . 0 10

Các hàng tạp hóa và các hàng bào chế các tỉnh hiện đã nhiều nơi mua bán [illegible] ngài nào muốn mua buôn xin gửi thư lại. Các nơi đã ấn định có bán kể như sau này : hiệu Ma-Bình-Tư số 136, phố hàng Bông, Sở bán báo lẻ số [illegible], phố hàng B[illegible] Đồng-tinh ẩn-quán số 82, phố hàng Gai, hiệu Vĩnh-Lợi-Vinh, số 69, phố hàng Bồ, hiệu Hoa-Nhân-Đường số 51, phố Phúc-kiến, hiệu Vĩnh-Xương số 27, phố Hà-trung, hiệu Quảng-Lợi số 2[illegible] hiệu Bảo-Hợp số 27, phố Chợ nhón Cá, hiệu Phạm-xuân-Trung số 62, phố hàng Bạc hiệu Vĩnh-Hợp [illegible] số 119, hiệu Hạnh-Hi[illegible] Đường số 127 và hiệu [illegible] số [illegible], phố hàng Buồm, hiệu Phương-Đình số 100 phố Cầu gỗ, Hanoi, hiệu [illegible]-Long số 2[illegible] phố khách Hải-phòng, hiệu Quảng-Lợi Ích số 25 phố [illegible] Sơn-tây, hiệu [illegible] số 1[illegible] phố khách Nam-định hiệu Đức-Phong số 106 phố Đông-thị [illegible], hiệu Phúc-Hưng bán tạp hóa tỉnh Phú-yên, hiệu Vạn An phố Yên [illegible] tỉnh Yên bay, hiệu Đức-[illegible] phố Việt-lợi tỉnh Việt-trì hiệu Hưng-[illegible] nhận đóng [illegible] buôn các thuốc [illegible] ở số nhà 62, phố Phúc-kiến Hanoi các nơi kể trên có bán [illegible] cả thứ thuốc thấp [illegible] ngoài và các thứ cần dùng khác nữa, đều công hiệu cả. Bản hiệu [illegible] có bày bán [illegible] ở Bờ-[illegible] gian số 39, giấy E. Xin các quí-khách nhân lãm quang-cố bản hiệu [illegible] cảm bội vô cùng.

2038 Vạn-xuân đường, cẩn khải

華 PAO-VA 寶
28, Phố Hàng Bồ, Hanoi
[illegible]

Chúng tôi có lời kính trình các quí-khách biết rằng chủ trương của chúng tôi là để chiều khách, cho nên không những là bán giá thật rẻ, lại còn càng ngày càng thêm hàng lên cho đủ mọi thức, không kể những đồ vàng bạc thường dùng, chúng tôi lại có buôn ở bên Hồng-kông và Shanghai những đồ trân châu, hổ phách, ngọc thạch, nói tóm lại là đủ các thứ thật rất quí, lối cổ, lối kim mà ngày nay ở cõi Việt-Đông dùng quen. Chúng tôi lại có bán cả mọi thứ đồ sứ Giang-tây như là lọ, bát, tứ bình bằng sứ, vân vân.

Cũng kỳ tàu vừa rồi, bản-hiệu lại mới thỉnh thêm được giảm ba tay thợ khéo ở bên Tàu sang, nào là thợ kim-hoàn, nào là thợ chữa các thứ đồng-hồ. — Xin các quí-khách chiếu-cố cho thời chúng tôi lấy làm cảm ơn lắm. Các ngài đến xem, chúng tôi cũng xin nghênh tiếp một cách rất lịch-sự.

PAO-VA
Orfèvrier, n° 28 Rue des Paniers, Hanoï

SÁP MỠ

Cô Ba
PACHOD Frères & Cie LYON
2050

NGÀY NÀO CŨNG CÓ XE THƠ CHẠY
Công-ty PHẠM-VĂN-PHI

ĐƯỜNG YÊN-LÝ ĐI CHỢ HIẾU
Ở ga YÊN-LÝ chạy hồi [illegible] giờ [illegible] sáng sau chuyến xe lửa thứ nhất ở Bến thủy về ở Vinh ra.
Ở CHỢ HIẾU Phủ-Qui đi hồi 1 giờ chiều đến ga Yên-lý vừa kịp chuyến xe lửa về Vinh và Bến thủy.

Auto-Postale

ĐƯỜNG VINH VỀ HUẾ
Ở VINH đi hồi 4 giờ sáng đến Đông-hà vừa kịp chuyến xe lửa vào Huế.
Ở ĐÔNG HÀ ra hồi 8 giờ sáng sau khi chuyến xe lửa thứ nhất ở Huế ra.

Công-Ty chúng tôi xin trình quí-khách biết rằng : kể từ mồng năm tháng giêng tây này, ngày nào chúng tôi cũng có xe chạy chở thơ và hành-khách ở ga Yên Lý về Phủ-Qui và Phủ-Qui ra ga Yên-Lý. Ở Phủ-Qui có 3 phiên chợ Hiếu buôn bán sầm uất lắm các quí khách buôn bán ở đây đi lại có hàng-hóa gì xin cứ giao cho bản-ty chở tính giá phải chăng.

Các quí-khách đi lại đường Vinh-Đ[illegible] nghĩ nên đi xe thơ thì được cẩn thận hơn, nhưng khi lấy vé nên có ý kẻo lầm đi vào xe khác. Muốn khỏi sự lầm ấy, xin liệt quí khách đánh giây thép trước cho bản ty. Hễ khi bản ty nhận được giây thép sẽ cho xe ra đón hay là cho người nhà đi đón.

Đường Yên-Lý đi chợ Hiếu thì đánh giây thép ra PHẠM-VĂN-PHI Yên-Lý gare ; mà đường Vinh-Đông-Hà thì đánh giây thép cho PHẠM-VĂN-PHI Đông-hà gare.
2012

Số 85

TỤC TÁI-SINH-DUYÊN

(Bộ này cũng tiếp theo sự-tích Mạnh-lệ-quân, của Hương-diệp phu-nhân là một nhà nữ-sĩ thuở xưa soạn ra. Soạn theo lối đàn-từ, nay xin dịch thành văn xuôi để hiến các độc-giả.)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

... Đàn-bà con gái, chỉ quí về có giữ được danh-tiết, cái lòng trinh-bạch của nàng như thế thật là một viên ngọc trong giá trắng ngần, vậy nàng nên đổi tên làm hai chữ « Ngọc-thanh » thì mới quả là danh-thực tương xứng vậy.

Nàng Hạng-hoa-tu mừng-rỡ, liền cúi đầu lạy tạ Trương phu-nhân nói mà rằng :

— Đa tạ phu-nhân đã đem hai chữ « Ngọc-thanh » mà đặt tên cho kẻ hèn mọn này. Tiện-thiếp ngày nay chẳng những vượt khỏi nơi khổ hải, lại được bước chân vào chốn thiên đường. Thân ơi ! Hạng-ngọc-thanh này biết đời kiếp nào mà báo đáp được cái ơn trời bể ấy.

Hai người chuyện trò cùng nhau đã gần hết canh ba, bấy giờ Trương phu-nhân mới cáo-từ lui ra, bảo một đứa nữ-tỳ tên gọi Thúy-liễu ngủ tại đấy để hầu-hạ nàng Hạng-ngọc-thanh.

Nàng Hạng-ngọc thanh thở dài mà than rằng :

— Sao thế-gian lại có được người đại hiền đến như thế này ! tài trí đã khôn-ngoan, tính-nết lại trung-hậu, Hạng-ngọc thanh này phúc bạc, chẳng biết có được sum-họp cùng một bậc đại hiền này hay không ?

Nói xong cởi áo ngoài đi nằm, con nữ-tỳ Thúy-liễu thì nằm ở một cái phản thấp. Bấy giờ nàng Hạng ngọc-thanh vui lòng hả dạ, lại ngẫm nghĩ đến những việc ban ngày : Ta chưa được biết cao-đường nhà Hùng quốc-cữu nghiêm-khắc những thế nào, và chính-thất phu-nhân ra làm sao, giả-sử ta chờ đợi trong 8 năm hoặc 10 năm mà việc không đâu thì há chẳng uổng-phí một đời xuân xanh lắm ru !

Nàng Hạng-ngọc-thanh nghĩ quanh nghĩ quẩn, rồi lòng lại nhủ lòng rằng :

— Hạng ngọc thanh ơi ! Ngày nay chắc nàng đã được mãn-nguyện, còn áy-náy chi nữa ! Lúc đầu nàng có ngờ đâu là lại có tay hào-hiệp chịu bỏ nghìn vàng ra để cứu vớt cho nàng. Nay gặp Hùng quốc-cữu, lại gặp một vị phu nhân từ-thiện này thì thân nàng khác nào như một người đã được đăng-tiên, sao nàng lại còn tham cầu phú-quí. Giả-sử sau khi 8 năm hoặc 10 năm, Hùng quốc-cữu có thất-ước mà nàng phải cắt tóc đi tu nữa thì trước là sám-hối cái tội-ác của mình, sau là báo đền cái ân-nghĩa của Hùng quốc-cữu, há chẳng hay lắm ru !

Bấy giờ chủ-ý nàng Hạng-ngọc-thanh đã quyết-định, mới nằm thiu-thiu mà ngủ thiếp đi. Lại nói chuyện Trương phu-nhân về đến trong phòng. Tần sĩ-thăng tươi cười mà đứng dậy đón, rồi bảo rằng :

— Phu-nhân ơi ! Phu-nhân chuyện trò vui-vẻ, không còn nghĩ thương đến kẻ ngồi một mình vò-võ ở trong chốn phòng không, chờ-đợi thâu canh này. Bây giờ đã quá canh ba rồi chẳng mấy lúc nữa mà trời sáng. Thế nào, nàng Hạng-hoa-tu nói những chuyện gì, nàng đã từng trải được bao nhiêu vương-tôn qui khách rồi hay là hoa thơm vẫn còn phong nhị vậy.

Trương phu nhân ngồi xuống ghế, nghiêm sắc mặt mà thuật chuyện cho nghe và bảo rằng :

— Phu-quân chớ nên khinh-bạc người con gái ấy. Người con gái ấy thật là một bậc kiên-trinh tiết-liệt, chẳng những trong bọn nữ-lưu không ai sánh kịp, mà dẫu đến các bậc tu-mi nam-tử cũng hổ dễ đã được mấy người.

Trương phu-nhân lại nói cho Tần-sĩ-thăng biết rằng đã đổi tên nàng Hạng-hoa-tu ra làm Hạng-ngọc thanh. Tần-sĩ-thăng cười mà bảo rằng :

— Phu-nhân cũng khéo đa tình mà lo thay cho nàng lắm nhỉ ! chắc rằng trong 10 năm nữa, nàng có một lòng thủ tiết được với Hùng quốc-cữu hay không ? Huống-chi 10 năm nữa thì nàng 26 tuổi, bấy giờ bóng thiều-quang trông đã quá chiều xuân, Hùng quốc-cữu vị-tất đã còn có lòng yêu-mến. Phu-nhân ơi ! Phu-nhân chớ vội khen, tôi thiết nghĩ thủ-tiết trong 10 năm trời, cũng là một việc khó-khăn vậy.

Tần-sĩ thăng nói xong thì Trương phu-nhân xầm nét mặt lại mà bảo rằng :

— Phu-quân chớ nên nói những lời khinh-bạc như thế. Sao phu-quân không nhớ câu chuyện thuở xưa : Lương-hồng cử án, vẫn vui cùng Mạnh-quang ; Tề-vương khởi nghiệp, cũng nhờ về Vô-diệm, duyên-số người ta, chẳng qua bởi trời, nhan-sắc mà làm gì ! Huống-chi Hùng quốc-cữu là người quân-tử, khi nào lại vì có nhan-sắc suy-kém mà thay đổi tấm lòng vàng đá hay sao !

Tần-sĩ-thăng nghe nói, cả cười mà rằng :

— Phu-nhân ơi ! tôi nói đùa đó mà thôi, cớ sao phu-nhân lại có ý giận. Phu-nhân năm nay dẫu lớn tuổi, nhưng so với các cô thiếu-nữ, bồ-dễ đã kém về xuân. Huống-chi tôi cùng phu nhân là vợ chồng kết-phát với nhau, dẫu cung tử-tức có muộn-màng, nhưng hai chữ « Tiểu-tinh », tôi đây cũng chưa hề dám nghĩ đến. Thôi thì phu-nhân cứ đi nghỉ, mặc chuyện nhà người ta, can chi mà bàn.

Sáng hôm sau, con nữ-tỳ Thúy-liễu vào, tay cầm một trăm lạng bạc, trao cho Trương phu-nhân mà bẩm rằng :

— Dạ dám bẩm phu-nhân ! nàng Hạng-ngọc-thanh bảo con đưa món tiền này để nhờ phu-nhân mua hộ cho mấy bộ áo vải xấu và các thứ đồ dùng, vân vân.

Tần-sĩ-thăng cười mà bảo rằng :

— Nàng định sắm-sửa lịch-sự để sắp về phủ quốc-cữu đó chăng, chứ áo mặc thường thì há-tất phải mua cho lắm.

Trương phu-nhân nói :

— Đây là nàng định mua áo mặc thường đó thôi, chứ nếu sau này về phủ quốc-cữu thì lo gì chẳng có năm, bảy bộ áo rất lịch-sự đưa đến. Ta nhận món tiền này mà sắm-sửa cho nàng, còn thừa bao nhiêu thì để rồi may áo mùa rét.

Từ đó nàng Hạng-ngọc-thanh cứ yên ở tại nhà Tần-sĩ-thăng. Lại nói chuyện Hùng khởi-phượng về phủ, vào yết-kiến cha mẹ, bẩm rõ việc thương tình nàng Hạng-hoa-tu, đã đem nghìn vàng chuộc cho nàng ra, mà gởi tại nhà Tần-sĩ-thăng, để Tần-sĩ-thăng thu xếp cho nàng sau này đi xuất gia đầu phật.

Vợ chồng Hùng-hiệu nghe nói gật đầu. Hùng-khởi-phượng lại cáo-từ lui vào nhà trong thăm vợ là nàng Lương-cầm hà. Bấy giờ Lương phu-nhân vẫn ngồi nghiễm-nhiên không hề cựa cậy, hình như không trông thấy Hùng-khởi-phượng đến.

Hùng-khởi-phượng sẽ vỗ vào vai, rồi cười mà hỏi rằng :

— Sao phu-nhân lại ngồi một mình vò-võ như thế, không cùng bạn muộn ngâm thơ vịnh phú cho đỡ buồn.

Hùng-khởi-phượng vừa nói vừa cầm lấy tay Lương phu-nhân, rồi ngồi ở bên cạnh. Lương phu-nhân cười nhạt mà bảo rằng :

— Lạ thật ! Việc này lạ thật ! nghìn vàng mua một trận cười ! Tôi đây là đàn-bà con gái, chỉ được phép ngồi một mình ở trong phòng, còn thì hổ cho thiên-hạ vui sướng.

(Còn nữa)

NĂM THỨ MƯỜI MỘT. — SỐ THỨ 1788 — MỖI SỐ : 0$02 — NGÀY THỨ TƯ 3 JANVIER 1923

Trung Bắc Tân Văn
中北新聞

HANOI

ANNONCES